

Εργαστήρι 3: «Δικαιώματα του παιδιού και παιδική εργασία» «Ένα παιδί, ένας δάσκαλος, ένα βιβλίο κι ένα μολύβι, μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο»

(Από την ομιλία της ανήλικης Μαλάλα Γιουσαφζάι στον ΟΗΕ)

Στο Εργαστήρι αυτό οι μαθητές θα προβληματιστούν σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο του φαινομένου της παιδικής εργασίας και θα αναλάβουν πρωτοβουλίες, ως ενεργοί πολίτες, καταθέτοντας και υποστηρίζοντας τη δική τους «νομοθετική» πρόταση.

Επίσης, θα παροτρυνθούν, μέσα από κείμενα και δραματοποίηση, να αναγνωρίζουν την εκπαίδευση ως αξία ζωής και θα αναπτύσσουν αντιστάσεις στην παραίτηση από αυτήν.

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ:

Σε μαθητές όλων των τάξεων του Γυμνασίου (η δραστηριότητα ΔΙΙ)

Σε μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου (η δραστηριότητα ΔΙ)

ΣΤΟΧΟΙ:

Α. Γνωστικοί:

- Να αναγνωρίζουν τα δικαιώματα που στερούνται τα παιδιά που εργάζονται.
- Να αντιπαραβάλουν και να συγκρίνουν τα δικαιώματα που στερούνται τα παιδιά λόγω της παιδικής εργασίας με την Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και την ελληνική, σχετική νομοθεσία.
- Να συνθέτουν ένα κείμενο, με βάση τα συμπεράσματά τους μετά από μελέτη συγκεκριμένων δεδομένων.
- Να εντοπίζουν αίτια αλλαγής της νομοθεσίας για την παιδική εργασία.
- Να ασκηθούν στο να συντάσσουν προτάσεις που τα αφορούν σε αρμόδια όργανα του κράτους.

Β. Συναισθηματικοί:

- Να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με το φαινόμενο της παιδικής εργασίας.
- Να παρακινήθούν στην υιοθέτηση μιας θετικότερης στάσης απέναντι στην υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Να εκτιμήσουν την αξία της εκπαίδευσης ως ωφέλεια για όλη τη μετέπειτα ζωή τους.
- Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθησή τους.

Γ. Ψυχοκινητικοί:

- Να ασκηθούν στο να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες (καταγραφή προτάσεων - διάλογος - ψηφοφορία).
- Να παρουσιάζουν τα συμπεράσματα μιας εργασίας τους σε κοινό.
- Να συμμετέχουν ενεργά στην παρουσίαση ενός μικρού θεατρικού έργου ως ηθοποιοί και ως θεατές.
- Να παρεμβαίνουν στο πεδίο λήψεως αποφάσεων των αρμόδιων οργάνων και φορέων για θέματα που τους αφορούν.

Δ. Συμμετοχικοί:

- Να συνεργάζονται σε ομάδες για την παραγωγή ενός γραπτού κειμένου.
- Να ανταλλάσσουν απόψεις με σεβασμό ο ένας για την άποψη του άλλου.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:

3 ή και περισσότερες διδακτικές ώρες, ανάλογα με το εάν στην ΑΦΟΡΜΗΣΗ επιλεγεί η μία από τις δύο ή και οι δύο παρουσιάσεις, με το επίπεδο του τμήματος, το εάν το Εργαστήρι θα υλοποιηθεί στην Α΄, Β΄, ή στην Γ΄ Γυμνασίου, και το εάν ο εκπαιδευτικός επιλέξει να υλοποιήσει και τις δύο, εναλλακτικά προτεινόμενες, δραστηριότητες.

ΓΝΩΣΤΙΚΑ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΜΕ
ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ
ΣΥΝΔΕΘΕΙ:

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ
ΜΕΣΑ:

- *Νεοελληνική Λογοτεχνία Α΄ Γυμνασίου:* Θεματικές ενότητες «Η Βιοπάλη, το αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου», «Η αγάπη για τους συνανθρώπους μας».
- *Νεοελληνική Λογοτεχνία Β΄ Γυμνασίου:* Θεματικές ενότητες «Η Βιοπάλη, το αγωνιστικό πνεύμα του ανθρώπου», «Η αγάπη για τους συνανθρώπους μας», «Προβλήματα της σύγχρονης ζωής».
- *Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ΄ Γυμνασίου:* Θεματική ενότητα «Η Νέα Αθηναϊκή Σχολή (1880-1922)».
- *Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου:* 4η ενότητα «Το σχολείο στο χρόνο», ιδίως Κείμενο 3 «Διαβατήριο για τη ζωή η βασική εκπαίδευση».
- *Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου:* 6η ενότητα «Ενεργοί πολίτες για την υπεράσπιση οικουμενικών αξιών», Κείμενο 1 «Ο νεανικός ιδεαλισμός», 8η ενότητα «Μπροστά στο μέλλον», Κείμενα 1 « Η εργασία στο μέλλον», 2 «Οικοδομώντας το μέλλον», 4 «Η νέα γενιά».
- *Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου:* Τρίτο Κεφάλαιο, ιδίως η ενότητα 13 «Κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της βιομηχανικής επανάστασης», Τέταρτο Κεφάλαιο «Το Ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του έως τις αρχές του 20ού αιώνα», Ενδέκατο Κεφάλαιο «Οι διεθνείς εξελίξεις από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου έως τα τέλη του 20ού αιώνα», ιδίως η ενότητα 53 για το πλαίσιο της ανάδυσης του φαινομένου των «παιδιών των φαναριών» στην Ελλάδα, μετά την κατάρρευση των Λαϊκών Δημοκρατιών, Δωδέκατο Κεφάλαιο «Η Ελλάδα από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου έως τα τέλη του 20ού αιώνα».
- *Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου:* Κεφάλαιο 6 «Κοινωνικά Προβλήματα», Κεφάλαιο 9 «Εκλογές, Κόμματα, ΜΜΕ (ενεργός πολίτης)», Κεφάλαιο 10 «Οι λειτουργίες του Κράτους (νομοθετική λειτουργία – Βουλή των Εφήβων)», Κεφάλαιο 12 «Δικαιώματα και Υποχρεώσεις (κοινωνικά δικαιώματα)», Κεφάλαιο 14 «Η Διεθνής Κοινότητα».
- Βιντεοπροβολέας ή διαδραστικός πίνακας, κόλλες Α4, στυλό ή μολύβια και:
- Για τη δραστηριότητα ΔΙ: φωτοτυπίες του [Φύλλου εργασίας Δ1](#) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ), αντίτυπα του απλοποιημένου κειμένου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (<http://www.O-18.gr>), αντίτυπα του [Φύλλου πληροφοριών 1](#) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ) αντίτυπα του [Φύλλου πληροφοριών 2](#) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε).
- Για τη δραστηριότητα ΔΙΙ: φωτοτυπίες του [Φύλλου Εργασίας Δ2](#) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ), αντίτυπα του Κειμένου για το [Φύλλο εργασίας Δ2](#) ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ](#)), αντίτυπα του κειμένου Μικρό Θεατρικό ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η](#)).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:

Στο Εργαστήρι αυτό προτείνονται δύο διαφορετικές δραστηριότητες, οι οποίες ακολουθούν την ΕΙΣΑΓΩΓΗ και την ΑΦΟΡΜΗΣΗ, οι οποίες είναι κοινές και για τις δύο δραστηριότητες. Η κάθε ξεχωριστή δραστηριότητα δίνεται ως ΔΙ και ΔΙΙ, και αναπροσαρμόζονται ανάλογα οι απαιτούμενες διδακτικές ώρες, εάν χρειαστεί.

Για την καλύτερη υλοποίηση της επιμέρους δραστηριότητας που προτείνεται στο τμήμα ΔΙΙ σκόπιμο είναι να δοθούν τα κείμενα του μικρού θεατρικού στους μαθητές που θα επιλεγούν ως ηθοποιοί κάποιες ημέρες πριν την υλοποίηση της διδασκαλίας αυτής. Με αυτόν τον τρόπο θα εξοικειωθούν περισσότερο με αυτά και θα έχουν το χρόνο για κάποιες πρόβες.

Ακολουθούν οι δύο προτεινόμενες παρουσιάσεις του Εργαστηρίου ανάλογα με το εάν επιλεγεί η ΔΙ ή η ΔΙΙ δραστηριότητα.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1η διδακτική ώρα (45΄)

Πριν από την 1η διδακτική ώρα (και για τις δύο δραστηριότητες)

- A**
1. Ο εκπαιδευτικός γράφει στο πάνω μέρος του πίνακα με κεφαλαία γράμματα τον τίτλο της διδασκαλίας: «ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ».
 2. Σκόπιμο είναι ο εκπαιδευτικός να γράψει σε μια πλευρά του πίνακα κωδικοποιημένους τους στόχους που έχει θέσει για τη συγκεκριμένη διδασκαλία, ανάλογα και με τις δραστηριότητες που έχει επιλέξει να πραγματοποιήσει. Έχει βάσιμα υποστηριχθεί από τους θεωρητικούς της διδακτικής ότι βοηθά τόσο τον ίδιο στην παρακολούθηση της πορείας της διδασκαλίας του και στην αξιολόγησή της, όσο και τους ίδιους τους μαθητές στη συγκέντρωσή τους στις δραστηριότητες της διδασκαλίας.

Εισαγωγή (κοινή και για τις δύο δραστηριότητες)

B

Ο εκπαιδευτικός κάνει μια μικρή εισαγωγή στους μαθητές για το ότι το Τμήμα θα ασχοληθεί σήμερα με τα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά κατοχυρώνονται στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και αφορούν, μεταξύ άλλων, και την προστασία τους από την παιδική εργασία. Τους ενημερώνει ότι και η Ελλάδα έχει κυρώσει τη Σύμβαση αυτή, ήδη από το 1992, αλλά και έχει ψηφίσει μια σειρά νόμων που τα προστατεύουν από την παιδική εργασία και ορίζουν τα δικαιώματά τους ως εργαζόμενων πριν την ενηλικίωσή τους (18 έτη), όπου αυτό επιτρέπεται από το νόμο. Προχωρά σε μια πολύ σύντομη περιγραφή όσων θα ακολουθήσουν (προβολή ενός video ή/και μιας παρουσίασης και, κατ' επιλογήν του εκπαιδευτικού, προτάσεις των παιδιών για την παιδική εργασία στην σημερινή Ελλάδα ή/και παιχνίδι ρόλων (Μικρό Θεατρικό - [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η](#))

Αφόρμηση(κοινή και για τις δύο δραστηριότητες)

Γ

Ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τους μαθητές ότι θα παρακολουθήσουν ένα video ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)) ή/και μια παρουσίαση ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#)). Το video αποτελεί παρουσίαση περιπτώσεων παιδικής εργασίας στον κόσμο σήμερα και η δεύτερη είναι μια οπτικοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού με χρήση σκίτσων και φωτογραφιών.

Οι μαθητές, σε ολομέλεια, παρακολουθούν το video ή/και την παρουσίαση και στη συνέχεια παροτρύνονται να διατυπώσουν τυχόν απορίες ή ερωτήσεις στις οποίες ο εκπαιδευτικός απαντά με κάθε δυνατή συντομία.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

2η διδακτική ώρα (45΄)

ΔΙ. (Πρώτη προτεινόμενη δραστηριότητα: «ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ»)

Εργασία σε ομάδες

1. Ο εκπαιδευτικός γράφει στον πίνακα τον τίτλο της δραστηριότητας: «ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ».
2. Ο εκπαιδευτικός χωρίζει τους μαθητές σε ομάδες των 4 ή 5 μαθητών, με όποιο τρόπο θεωρεί προσφορότερο για τους στόχους της διδασκαλίας του.
3. Μοιράζει σε κάθε ομάδα: από δύο αντίτυπα του [Φύλλου εργασίας Δ1](#) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ), από δύο αντίτυπα του απλοποιημένου κειμένου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (<http://www.0-18.gr>), από δύο αντίτυπα του [Φύλλου πληροφοριών 1](#) με πληροφορίες για την παιδική εργασία στην Ελλάδα, όπως προκύπτει από την ισχύουσα νομοθεσία απαγόρευσης εργασίας για τα παιδιά (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ), από δύο αντίτυπα του [Φύλλου πληροφοριών 2](#) με κείμενα - προτάσεις για μείωση του ορίου ηλικίας κάτω από το οποίο απαγορεύεται να εργάζονται τα παιδιά (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε), κόλλες Α4 και στυλό ή μολύβια.
4. Ενημερώνει τις ομάδες ότι όλες οι πληροφορίες που αφορούν τις δραστηριότητες με τις οποίες θα ασχοληθούν βρίσκονται στα Φύλλα εργασίας της κάθε Ομάδας.
5. Δίνει 3΄στις ομάδες να διαβάσουν τα Φύλλα εργασίας τους και δίνει διευκρινήσεις, όπου του ζητηθεί, ώστε να βεβαιωθεί ότι όλες οι ομάδες έχουν κατανοήσει τι τους ζητείται να κάνουν.
6. Όλες οι ομάδες εργάζονται πάνω στα Φύλλα εργασίας τους για το υπόλοιπο της διδακτικής ώρας. Κατά τη διάρκεια της εργασίας των ομάδων ο/η εκπαιδευτικός τις εποπτεύει και παρέχει διευκρινήσεις ή βοήθεια, όπου του ζητηθεί ή όπου κρίνει ότι χρειάζεται.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

3η διδακτική ώρα (45΄)

Πριν από την 3η διδακτική ώρα

Ε

Ο εκπαιδευτικός γράφει στον πίνακα, κάτω από τον τίτλο, σε μία οριζόντια σειρά, τις λέξεις: «ΣΥΜΦΩΝΩ – ΔΙΑΦΩΝΩ», «ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΑΣ», «ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΗΛΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΕΡΓΑΣΙΑ», «ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΤΡΕΠΟΝΤΑΙ» και χωρίζει τον πίνακα σε κάθετες στήλες.

Εργασίες στην ολομέλεια

ΣΤ

1. Ο εκπαιδευτικός δίνει στις ομάδες λίγα λεπτά ακόμη για να ολοκληρώσουν την εργασία τους, εάν χρειάζεται.
2. Ενημερώνει τις ομάδες ότι μπορούν να κρατούν σημειώσεις για τυχόν ερωτήσεις προς την κάθε ομάδα, οι οποίες θα απαντηθούν από αυτές μετά την ολοκλήρωση των παρουσιάσεων.
3. Οι ομάδες, η μία μετά την άλλη, παρουσιάζουν στην ολομέλεια τις απαντήσεις τους, όπως αυτές προκύπτουν από τα Φύλλα εργασίας τους.
4. Όσο οι ομάδες παρουσιάζουν τις εργασίες τους, ο εκπαιδευτικός γράφει στον πίνακα κωδικοποιημένες, στις αντίστοιχες στήλες, τις πληροφορίες που δίνει η κάθε ομάδα και αυτό συνεχίζεται μέχρι να τελειώσουν όλες οι ομάδες (η όλη διαδικασία αναμένεται να ολοκληρωθεί σε 15΄ - 20΄).
5. Υποβάλλονται τυχόν ερωτήσεις στις ομάδες και απαντώνται από αυτές. Ο εκπαιδευτικός δίνει διευκρινήσεις, όπου χρειαστεί.
6. Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στην ολομέλεια ότι θα ακολουθήσει ψηφοφορία μεταξύ των μαθητών, με σκοπό, με βάση την απόλυτη πλειοψηφία (50+1), να ψηφιστούν α) τα 5 σπουδαιότερα, κατά τους μαθητές, δικαιώματά τους που δεν πρέπει, με κανένα τρόπο, να παραβιαστούν, β) το κατώτατο, κατά τους μαθητές, όριο ηλικίας, κάτω από το οποίο θα πρέπει να υπάρχει πλήρης απαγόρευση εργασίας για τα παιδιά στην Ελλάδα και γ) οι εργασίες που οι ίδιοι οι μαθητές πιστεύουν ότι θα έπρεπε να επιτρέπονται στους ανήλικους, ανάλογα με την ηλικία τους, πέρα βέβαια από την απόλυτη απαγόρευση.
7. Ο εκπαιδευτικός προχωρά στην ψηφοφορία, θέτοντας προς ψήφιση καθένα από τα παραπάνω θέματα, γράφοντας στον πίνακα τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας για το καθένα.
8. Αφού ολοκληρωθεί το στάδιο αυτό, ο εκπαιδευτικός θέτει προς συζήτηση στην ολομέλεια τις παρακάτω ερωτήσεις:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

- Διαπιστώνετε διαφορές ανάμεσα στις προτάσεις σας, τη Σύμβαση, Τον ελληνικό νόμο και την πρόταση για μείωση του κατώτατου ορίου απαγόρευσης της παιδικής εργασίας; Αν ναι, ποιες είναι αυτές;
- Πού, κατά την άποψή σας, οφείλονται αυτές οι διαφορές;
- Πού θα μπορούσατε να απευθυνθείτε για να εξασφαλίσετε ότι οι προτάσεις σας θα ακουστούν; (αρμόδια για τη θέσπιση νόμων είναι η Βουλή των Ελλήνων. Οι μαθητές μπορούν να παροτρυνθούν να υποβάλουν τις προτάσεις τους, π.χ., υπό μορφή επιστολής, στους βουλευτές της περιοχής τους, με σκοπό να προωθηθεί η επιστολή τους στη Βουλή των Ελλήνων ή στο Συνήγορο του Παιδιού)
Στο στάδιο αυτό είναι σκόπιμο να μιλήσουν όσοι περισσότεροι μαθητές είναι εφικτό. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να ενεργοποιήσει με τις ερωτήσεις αυτές και τους μαθητές που συνήθως δεν προσφέρονται να συμμετέχουν στη διδασκαλία.

Σημείωση:

Στην παρουσίαση αυτή δεν αναμένεται να προταθούν από τους μαθητές κατώτατα όρια ηλικίας για τα παιδιά που εργάζονται σε επικίνδυνες και ανθυγιεινές εργασίες διαφορετικά από αυτά που προβλέπονται από την ελληνική νομοθεσία και τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (δηλαδή όχι κάτω των 15 ετών). Στην περίπτωση όμως που συμβεί αυτό, ο εκπαιδευτικός τονίζει και πάλι, ιστορικά, τις προσπάθειες θέσπισης της σχετικής, ισχύουσας, νομοθεσίας, ελληνικής και διεθνούς, καθώς και τις σκληρές συνθήκες εργασίας των παιδιών κάτω των 15 ετών σε ολόκληρο τον κόσμο. Τα γεγονότα αυτά, άλλωστε, οδήγησαν στη νομοθετική προστασία της παιδικής ηλικίας και την απαγόρευση εργασίας. Τους παροτρύνει να απαριθμήσουν τα δικαιώματα που στερούνται τα μικρά παιδιά που εργάζονται και, επιπρόσθετα, σε συναισθηματικό επίπεδο, τους καλεί να θυμηθούν τα δικά τους παιδικά χρόνια και να σκεφτούν πώς θα ήταν αυτά εάν εργάζονταν και τι θα τους έλειπε τότε. Επιβοηθητικά λειτουργεί εδώ για τον εκπαιδευτικό το κείμενο προσανατολισμού στο [Φάκελο για τον Εκπαιδευτικό](#).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΚΑΤΑΤΕΙΝΕΙ Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η συζήτηση κατατείνει κυρίως στο να τονιστεί ότι χρειάστηκε πολύς χρόνος και προσπάθειες για να κατοχυρωθεί σε διεθνές επίπεδο (Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού) αλλά και σε επίπεδο κρατών (Ελλάδα) η απαγόρευση της παιδικής εργασίας και η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Σκόπιμο είναι να τονιστεί ότι, σε περιπτώσεις μεταβολών των οικονομικών συνθηκών προς το χειρότερο, η τήρηση και η ενίσχυση της διεθνούς και εγχώριας νομοθεσίας για την προστασία της παιδικής ηλικίας και των δικαιωμάτων των παιδιών είναι επιτακτικότερη παρά ποτέ και κάθε προσπάθεια μείωσης των κατώτατων ορίων ηλικίας για την παιδική εργασία πρέπει να αντιμετωπίζεται με σκεπτικισμό.

Ανακεφαλαίωση

Ο εκπαιδευτικός ζητά από έναν μαθητή που προσφέρεται εθελοντικά γι' αυτό να ανακεφαλαιώσει τα όσα προέκυψαν στο Εργαστήρι αυτό, με βάση τα συμπεράσματα που διατυπώθηκαν από την ολομέλεια στο ΣΤ' στάδιο και είναι καταγεγραμμένα στον πίνακα και τις απαντήσεις στις ερωτήσεις σε ολομέλεια.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ:

Η 1η διδακτική ώρα (45΄) είναι κοινή με την προηγούμενη προτεινόμενη παρουσίαση.

2η διδακτική ώρα (45΄)

ΔII (Δεύτερη προτεινόμενη δραστηριότητα: «ΕΡΓΑΣΙΑ Ή ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ;»)

Πριν από τη 2η διδακτική ώρα

A

Ο εκπαιδευτικός γράφει στο πάνω μέρος του πίνακα με κεφαλαία γράμματα τον τίτλο της δραστηριότητας: «ΕΡΓΑΣΙΑ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ;» και από κάτω, σε οριζόντια γραμμή, τις λέξεις: «ΜΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑ», «ΜΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ», «ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ - ΟΡΟΙ».

Ειδικότερη εισαγωγή - αφόρμηση

Ο εκπαιδευτικός αρχίζει τη διδασκαλία στο τμήμα της αυτό με την ακόλουθη, ειδικότερη, εισαγωγή: «Αποτελεί κοινή και διαχρονική διαπίστωση ότι το σχολείο απαιτεί εκ μέρους των μαθητών επίπονη, πνευματική δραστηριότητα, άσκηση στην πειθαρχία και τον αυτοέλεγχο και, για ορισμένο χρονικό διάστημα, μια κάποια αποστέρηση της ελευθερίας άσκησης των δραστηριοτήτων που ενδιαφέρουν περισσότερο τους μαθητές (παιχνίδι, παρέες συνομηλίκων, κ.λπ.). Με λίγα λόγια, η εκπαίδευση έχει τίμημα. Ακόμα, πολλές φορές, η εργασία που αποφέρει κάποια χρήματα ή μια αίσθηση ανεξαρτησίας και ενηλικίωσης, είναι για κάποιους μαθητές προτιμότερη επιλογή από την εκπαίδευση. Ισχύει αυτό ή όχι;»

B

1. Ο εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές 2΄ - 3΄για να εκφράσουν τις απόψεις τους στο ζήτημα «Εργασία ή εκπαίδευση».
2. Διεξάγει μια μικρή ψηφοφορία, ζητώντας από τους μαθητές να απαντήσουν θετικά ή αρνητικά, με ανάταση των χεριών τους, στα θέματα των τίτλων: «ΜΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑ», «ΜΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ», «ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ», και σημειώνει τους σχετικούς αριθμούς στον πίνακα κάτω από τους οικείους τύπους.
3. Ενημερώνει τους μαθητές ότι θα καταβληθεί προσπάθεια να διερευνηθεί περισσότερο το ζήτημα αυτό, μέσα από δύο επιμέρους δραστηριότητες. Η πρώτη θα αφορά την ενασχόληση με ένα κείμενο, σχετικό με το θέμα και η δεύτερη θα είναι μία σχετική, βιωματική δραστηριότητα και πιο συγκεκριμένα ένα θεατρικό παιχνίδι. Η διδασκαλία θα ολοκληρωθεί με συζήτηση στην Ολομέλεια του Τμήματος.

Εργασία στην ολομέλεια

1. Ο εκπαιδευτικός μοιράζει σε κάθε μαθητή από ένα αντίτυπο του [Φύλλου εργασίας Δ2 \(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ\)](#), από ένα αντίτυπο του Κειμένου για το [Φύλλο εργασίας Δ2 \(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ\)](#), κόλλες Α4, στυλό ή μολύβια.
2. Ενημερώνει τους μαθητές ότι όλες οι πληροφορίες που αφορούν τη δραστηριότητα με την οποία θα ασχοληθούν βρίσκονται στο Φύλλο εργασίας τους.
3. Δίνει 1΄ στους μαθητές για να διαβάσουν τα Φύλλα εργασίας τους και δίνει διευκρινίσεις, όπου του ζητηθεί, ώστε να βεβαιωθεί ότι όλοι οι μαθητές έχουν κατανοήσει τι τους ζητείται να κάνουν.
4. Ο εκπαιδευτικός διαβάζει το κείμενο και απαντά σε τυχόν ερωτήσεις των μαθητών.
5. Οι μαθητές εργάζονται πάνω στα Φύλλα εργασίας τους έως το τέλος της διδακτικής ώρας.
6. Στο τέλος της διδακτικής ώρας ο εκπαιδευτικός βεβαιώνεται ότι όλοι οι μαθητές έχουν απαντήσει στις ερωτήσεις του Φύλλου εργασίας τους και τους ενημερώνει ότι θα πρέπει να τα κρατήσουν, διότι θα χρειαστεί να τα συμβουλευτούν ξανά στο τέλος της 3ης διδακτικής ώρας.
7. Ενημερώνει ακόμα τους μαθητές ότι την 3η διδακτική ώρα θα «παίξουν» και θα παρακολουθήσουν ένα μικρό Θεατρικό Έργο σχετικό με το θέμα και ζητά και επιλέγει εθελοντές από τους μαθητές για να παίξουν σε αυτό .

3η διδακτική ώρα (45΄)

Πριν από την 3η διδακτική ώρα

1. Ο εκπαιδευτικός συμπληρώνει στο πάνω μέρος του πίνακα με κεφαλαία γράμματα, κάτω από τις λέξεις: «ΜΟΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑ», «ΜΟΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ», «ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ - ΟΡΟΙ», σε κάθετη γραμμή: κάτω από τα δύο πρώτα τις λέξεις: «ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ», «ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ» και κάτω από το τελευταίο («ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ - ΟΡΟΙ») τις λέξεις: «ΗΛΙΚΙΑ», «ΣΥΝΘΗΚΕΣ».
2. Ετοιμάζει ένα χώρο της τάξης, μπροστά από τα θρανία των μαθητών, σαν σκηνή θεάτρου σε δύο τμήματα: στο ένα τμήμα, με 3 θρανία, καρέκλες και μία ακόμη καρέκλα ως έδρα, σκηνοθετεί μία «σχολική τάξη» και στο δεύτερο τμήμα, πάλι με 2 θρανία, το ένα πλάι στο άλλο και καρέκλες, σκηνοθετεί την «αίθουσα μιας Δημόσιας Υπηρεσίας».
3. Δίνει στους μαθητές που επέλεξε τους ρόλους τους από το κείμενο Μικρό Θεατρικό (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η**) και τους ενημερώνει ότι μπορούν να κάνουν «πρόβα» έξω από την τάξη, μέχρι να τους καλέσει.

Ενώσω οι μαθητές - ηθοποιοί διαβάζουν τους ρόλους τους έξω από την τάξη, ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τους υπόλοιπους μαθητές για τα όσα θα ακολουθήσουν ως εξής: «Στη συνέχεια, θα παρακολουθήσετε μια αληθινή ιστορία, την οποία μας μετέφερε μια εκπαιδευτικός και αφορά κάποιες απλές συνέπειες της επιλογής της εργασίας, αντί για τη συνέχιση της εκπαίδευσης. Οι συμμαθητές σας θα παίξουν ένα μικρό θεατρικό σε δύο Πράξεις: η 1η Πράξη διαδραματίζεται στο σχολείο, σε μια τάξη όπως η δική σας. Οι ηθοποιοί που θα παίξουν τους ρόλους που θα δείτε θα μπορούσαν να είναι εσείς, ή κάποιος από εσάς. Η 2η Πράξη διαδραματίζεται σε μια Δημόσια Υπηρεσία, πέντε χρόνια μετά. Να παρακολουθήσετε τις δύο Πράξεις του έργου και να δώσετε στους συμμαθητές σας την προσοχή που τους αξίζει. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει συζήτηση πάνω σε ερωτήσεις που θα σας δοθούν».

Δραστηριοποίηση στην ολομέλεια

Ο εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές - ηθοποιούς να μπου στην αίθουσα και τους δίνει το χρόνο για να «παίξουν» τους ρόλους τους. Η όλη δραστηριότητα, μαζί με τον αφηγητή, αναμένεται να διαρκέσει 15΄ - 20΄.

Συζήτηση στην ολομέλεια

Μετά το τέλος της παράστασης οι μαθητές - ηθοποιοί παίρνουν τις θέσεις τους μαζί με τους άλλους μαθητές της τάξης.

1. Ο εκπαιδευτικός σχηματίζει μια οριζόντια γραμμή στον πίνακα για να χωρίσει τις απαντήσεις των μαθητών στο τμήμα αυτό της διδασκαλίας, από τις προηγούμενες απαντήσεις των μαθητών κατά την 2η ώρα διδασκαλίας.
2. Ζητά από έναν εθελοντή μαθητή να σημειώνει τις απαντήσεις των συμμαθητών του στον πίνακα.
3. Ο εκπαιδευτικός θέτει στην ολομέλεια της τάξης τις εξής ερωτήσεις προς συζήτηση - απάντηση, ζητώντας τους, κατά τις απαντήσεις τους, να λάβουν υπόψη τους τα όσα αποκόμισαν και από τις δύο δραστηριότητες που προηγήθηκαν. Το τμήμα αυτό της διδασκαλίας αναμένεται να ολοκληρωθεί σε 20΄.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ:

- Ενισχύθηκαν ή άλλαξαν οι απόψεις σας για το θέμα «Εργασία ή Εκπαίδευση;» μετά τις δραστηριότητες που προηγήθηκαν και με ποιόν τρόπο; (Τι σκεφτήκατε;).
- Προστέθηκε κάτι καινούργιο στον τρόπο που αντιμετωπίζετε το θέμα αυτό και αν ναι, τι είναι αυτό;
- Ποια, κατά τη γνώμη σας, είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε επιλογής;
- Αν ήσασταν υποχρεωμένοι ή αν εσείς επιλέγατε να ασχοληθείτε και με τα δύο, εργασία ΚΑΙ εκπαίδευση: α) από ποια ηλικία και έπειτα πιστεύετε ότι θα έπρεπε να επιτρέπεται να το κάνετε αυτό και γιατί; β) υπό ποιες συνθήκες εργασίας;

Σ Τ

Ενόσω οι μαθητές απαντούν στις παραπάνω ερωτήσεις, ο εθελοντής μαθητής, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού σημειώνει κωδικοποιημένα τις απαντήσεις στον πίνακα. Έτσι, με το τέλος της συζήτησης, όλοι οι μαθητές έχουν στη διάθεσή τους τα αποτελέσματα των απαντήσεών τους πριν και μετά την υλοποίηση των δραστηριοτήτων της διδασκαλίας. Είναι έτσι σε θέση να διαπιστώσουν και τις ενδεχόμενες μεταβολές στη στάση και τις απόψεις τους, τόσο των ίδιων όσο και των συμμαθητών τους και να βγάλουν συμπεράσματα.

Ο εκπαιδευτικός καλεί εθελοντές από τους μαθητές να διατυπώσουν προφορικά τα συμπεράσματα που εξάγουν από τις πληροφορίες που αναγράφονται στον πίνακα.

Ανακεφαλαίωση

Ανακεφαλαιώνοντας, ο εκπαιδευτικός τονίζει στους μαθητές ότι όταν μιλάμε για παιδική εργασία δεν χρειάζεται πάντα να έχουμε στο μυαλό μας αίτια όπως η φτώχεια, ή χώρες όπως αυτές υπό ανάπτυξη. Η μαθητική διαρροή λόγω εργασίας μπορεί να έχει και άλλα αίτια όπως, π.χ., η σχολική αποτυχία (που και αυτή, με τη σειρά της, ως κοινωνικό φαινόμενο, έχει άλλα αίτια), εσπευσμένες και επιπόλαιες αποφάσεις της εφηβείας, πρόωρη παραίτηση από τη σχολική προσπάθεια κ..π. Τους ενημερώνει ότι όσα τους απασχόλησαν έως τώρα έχουν ήδη απασχολήσει τη Βουλή των Ελλήνων κατά το νομοθετικό της έργο για την υποχρεωτική εκπαίδευση και για την εργασία των ανηλίκων και ότι, για όλους τους λόγους που και οι ίδιοι ανέφεραν και έπειτα από συγκριτικές έρευνες στα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών, η εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι υποχρεωτική έως και την Γ΄ Γυμνασίου, η Πολιτεία επιτρέπει την εργασία των ανηλίκων άνω των 15 ετών υπό προϋποθέσεις και ότι ιδιαίτεροι νόμοι καθορίζουν τη λειτουργία των Εσπερινών Γυμνασίων και των Εσπερινών Γενικών και Επαγγελματικών Λυκείων, για τους μαθητές που συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους και εργάζονται τα πρωινά.

Ζ

ΕΠΕΚΤΑΣΗ:

Για την ΔΙ δραστηριότητα: Εργασία στο σπίτι: «Γράψτε ως ομάδα την πρότασή σας σχετικά με την παιδική εργασία στην Ελλάδα (όρια ηλικίας, είδη εργασίας, συνθήκες, απαραβίαστα δικαιώματα κ.λπ.), απευθυνόμενη π.χ. στη Βουλή των Ελλήνων, μέσω των βουλευτών της περιοχής σας, ώστε να τη λάβει υπόψη της σε κάποια επόμενη ψήφιση νόμου που θα αφορά την παιδική εργασία».

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ](#)

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η](#)